

Handels medlemmar om

Karens- avdraget

Handels valserie 2026:1

Handels medlemmar om karensavdraget

Detta är en rapport i Handels serie om vilka frågor som medlemmarna i förbundet tycker är viktiga inför valet 2026. Rapporten är skriven av Stefan Carlén, chefsekonom, och Helena Falkenberg, utredare på Handelsanställdas förbund.

© Handelsanställdas förbund

Handels valserie 26:1

HANDELS VALSERIE OM MEDLEMMARNAS VIKTIGASTE FRÅGOR INFÖR VALET 2026

Handels medlemmar om karensavdraget 26:1 – Februari 2026

KOMMANDE DELAR

Handels medlemmar om tandvården 26:2

Handels medlemmar om pensionerna 26:3

Handels medlemmar om arbetslöshetsförsäkringen 26:4

Sammanfattning

Bland Handels medlemmar finns ett starkt stöd för att avskaffa karensavdraget. Nästan nio av tio medlemmar (86 procent) vill att det avskaffas. Denna medlemsopinion är stark oavsett om medlemmarna står till höger eller vänster i politiken, och frågan anses så viktig att många är beredda att byta parti för att det ska avskaffas. Det gäller särskilt de medlemmar som sympatiserar med något av Tidöpartierna, eller är osäkra alternativt sagt att de inte ska rösta.

En orsak till den starka opinionen är att många medlemmar har hög sjuknärvaro. Nästan åtta av tio medlemmar uppger att de arbetat trots att de varit så sjuka att de borde varit hemma. Den vanligaste anledningen medlemmarna uppger för sin sjuknärvaro är att de inte har råd att vara sjukskrivna, följt av att inte vilja belasta sina arbetskamrater. Även skäl som att inte vilja framstå som lat, att ingen annan kan göra jobbet och rädsla för att förlora arbetet uppges.

Löntagarna förlorar stort på nuvarande karensavdrag. I jämförelse med att arbeta i något av våra nordiska grannländer, där det inte finns någon karens, förlorar en typisk handelsanställd 900 till 1 200 kr vid sjuktillfälle, beroende på löneinkomst. För hela löntagarkollektivet kan förlusten vara så stor som 18–25 miljarder varje år på karensavdraget. Utöver att löntagarna redan förlorar genom hög sjuknärvaro som innebär risk för hälsan så är det stora förluster i rena pengar som i stället går till företagens ägare.

Handels medlemmar om karensavdraget

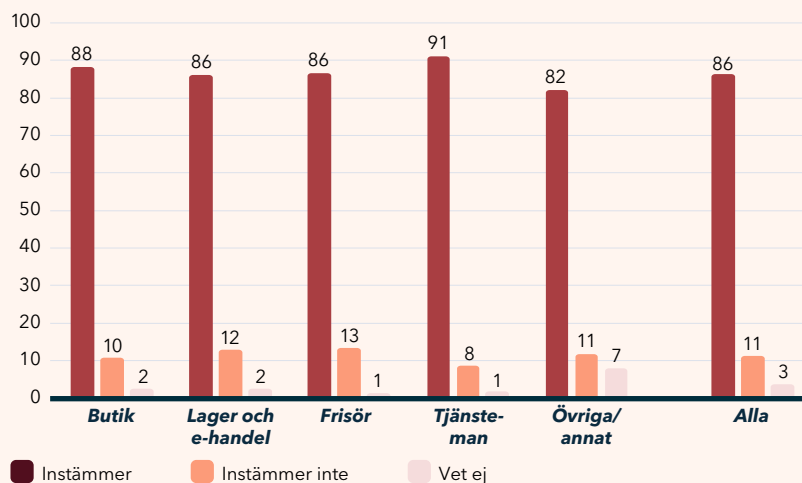
Den 1 januari 1993 infördes en karensdag i sjukförsäkringen och denna kostnad för löntagarna har varit kvar sen dess. Den 1 januari 2019 ändrades karensdagen till ett karensavdrag. Det var endast en beräkningsförändring. I stället för ett avdrag för dagen man var sjuk beräknades det som ett avdrag på 20 procent på en veckas lön. För den som arbetade måndag till fredag, åtta timmar om dagen blev det ingen skillnad mot karensdagen. Men för vissa som hade mer oregelbundna timmar över veckan kunde det bli mer rättvist och förutsägbart.

En typisk yrkesaktiv handelsmedlem som är hemma och är sjuk förlorar mellan 900 och 1 200 kr på grund av karensavdraget, beroende på vad hen tjänar. För många medlemmar med små marginaler är det ett kännbart ekonomiskt bortfall, vilket dessvärre leder till en hög sjuknärvaro, det vill säga att gå sjuk till jobbet (se mer nedan).

I en medlemsundersökning i september 2025 (Novus Opinion 2025) ställdes en fråga i vilken utsträckning man instämmer i påståendet: "Karensavdraget måste avskaffas så att man får sjuklön från första dagen."¹

Karensavdraget måste avskaffas

Uppfattningar hos Handels medlemmar efter bransch. Procent.

Källa: Novus opinion, Handels medlemsundersökning om politiska preferenser sep 2025

¹ Undersökningen bygger på 2 905 webb-intervjuer i september 2025 i Handels slumpmässigt rekryterade medlemspanel, vilket garanterar representativa resultat. Resultatet är efterstratifierat, dvs. i efterhand viktat mot kända populationstal i syfte att korrigera eventuella skevheter i stickprovet jämfört med målpopulationen. Detta innebär att resultaten är generaliserbara till den aktuella målpopulationen.

Bland Handels medlemmar är det en mycket stor medlemsopinion som vill avskaffa karensavdraget. Av samtliga tillfrågade svarade 86 procent att de instämmer, mot 11 procent som inte instämmer. Få, endast 3 procent, svarar att de inte vet. Det är också jämnt spritt bland medlemmar i olika branscher. Inom butik är det 88 procent och inom lager och frisör 86 procent. Bland Handels tjänstemän anser 91 procent att det ska avskaffas. Bland övriga där arbetslösa, föräldralediga, andra yrken med mera hamnar sjunker det något till 82 procent men i denna grupp är andelen som svarar vet ej också högre.

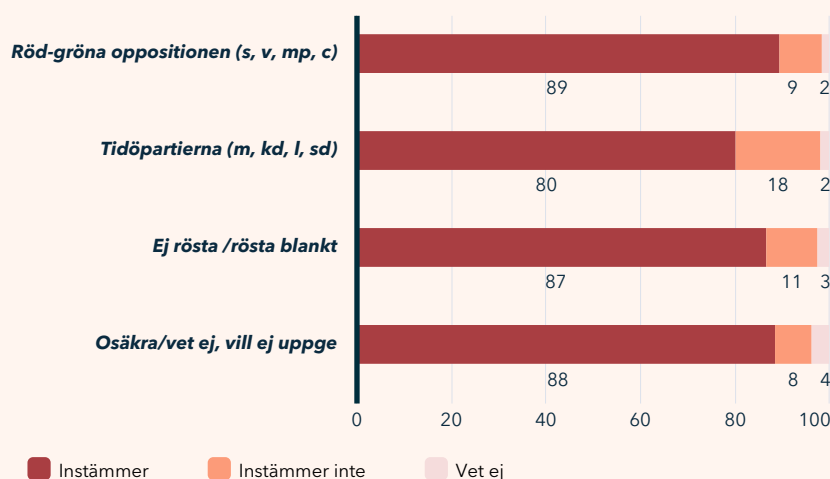
I undersökningen hamnar frågan om att avskaffa karensavdraget i topp av frågor som medlemmarna vill att Handels ska driva mot politiken i valet 2026.

Att frågan upplevs som viktig märks även när vi bryter frågan efter partisyni. Bland handelsmedlemmar som säger att de skulle rösta på något av Tidöpartierna är det en mycket stor majoritet som vill avskaffa karensavdraget. Åtta av tio medlemmar som sympatiserar med borgerliga partier inom Tidö vill avskaffa karensavdraget. Bland rödgröna sympatisörer är det högre, nio av tio, men skillnaden är mindre än vad man kunde förvänta sig. Så oavsett om man ligger till höger eller vänster i politisk uppfattning är det en stor majoritet för att karensavdraget ska avskaffas.

Noterbart är också att bland osäkra väljare, de som inte uppger något parti och bland dem som säger att de inte ska rösta, så är det i princip ett lika starkt stöd för att avskaffa karensavdraget som hos rödgröna partier. Här är dock andelen som svarar vet ej något högre.

Karensavdraget måste avskaffas

Uppfattningar hos Handels medlemmar efter partisyni.

Källa: Novus opinion, Handels medlemsundersökning om politiska preferenser sep 2025.

Karensen visar sig också vara en stor partibytarfråga. Av samtliga medlemmar svarar en tredjedel (33 procent) att de skulle byta parti om någon drev den frågan. En fjärdedel (25 procent) svarar att de kanske skulle göra det. Bland medlemmar som jobbar på lagerarbetsplatser svarar 4 av 10 att det är en partibytarfråga för dem.

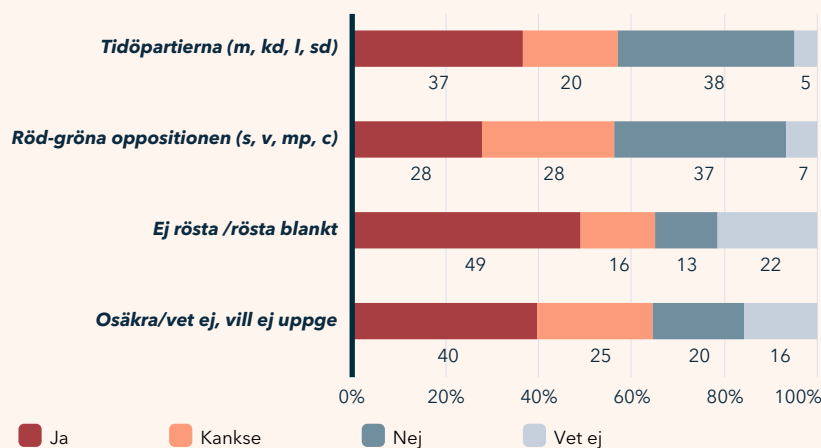
Om vi ser till uppfattningar om partibyte efter rådande partisympati visar det sig att bland de som sympatiserar med något av Tidöpartierna så är det fyra av tio (37 procent) som säger att de skulle byta parti om någon drev frågan, och 20 procent svarar kanske. För de som har rödgröna sympatier är det färre (28 procent) som svarar ja, men fler som svarar kanske (28 procent) vilket sannolikt kan bero på att det finns partier som redan driver frågan.

Särskilt intressant är gruppen som säger att de inte ska rösta eller rösta blankt. Bland dem svarar hälften (49 procent) att de då skulle byta parti och i så fall rösta. Bland de som ännu inte bestämt sig svarar fyra av tio (40 procent) ja på att det skulle kunna få dem att rösta på ett parti som driver frågan.

En samlad bedömning utifrån Handels medlemmar är att frågan om att avskaffa karensavdraget har starkt stöd, och att den kan locka till partibyte samt få osäkra att välja sida. Det finns inga skäl att tro att Handels medlemmar härvidlag skiljer ut sig från andra grupper inom LO-kollektivet.

Skulle du byta parti?

Uppfattningar hos Handels medlemmar efter Om något annat parti drev frågan om att karensavdraget måste avskaffas? Procent.

Källa: Novus opinion, Handels medlemsundersökning om politiska preferenser sep 2025.

Sjuknärvaron hos Handels medlemmar

Sjuknärvaro innebär att människor går till arbetet trots att de, med tanke på sitt hälsotillstånd, borde vara sjukfrånvarande (Aronsson & Gustafsson 2002). Sjukfrånvaro innebär att vara frånvarande från arbetet till följd av sjukdom eller ohälsa som medför nedsatt arbetsförmåga.

Sjuknärvaro och sjukfrånvaro är förknippade med varandra. När anställda arbetar trots sjukdom kan detta på kort sikt minska frånvaron, men på längre sikt ökar risken för otillräcklig återhämtning, försämrad hälsa och sjukfrånvaro (Bergström mfl 2009; Gustafsson & Marklund 2011; Miraglia & Johns 2015). Det gäller inte minst anställda som skattar sin hälsa som god, men som vid upprepade tillfällen behöver vara sjuknärvarande (Gustafsson, Marklund & Wikman 2013). Den som går till arbetet sjuk riskerar även att smitta andra (till exempel arbetskamrater och kunder), prestationen blir lägre när den som arbetar är sjuk och risken för misstag i arbetet ökar (Miraglia & Johns 2015; Niven & Ciborowska 2015).

I en enkätundersökning om arbetsmiljö 2025 undersöktes sjuknärvaro med följande två frågor (Handels 2025): 1) Hur många gånger under de senaste tolv månaderna har det hänt att du arbetat trots att du med tanke på ditt hälsotillstånd egentligen borde ha låtit bli? 2) Av vilken eller vilka anledningar har du arbetat trots att du var sjuk?²

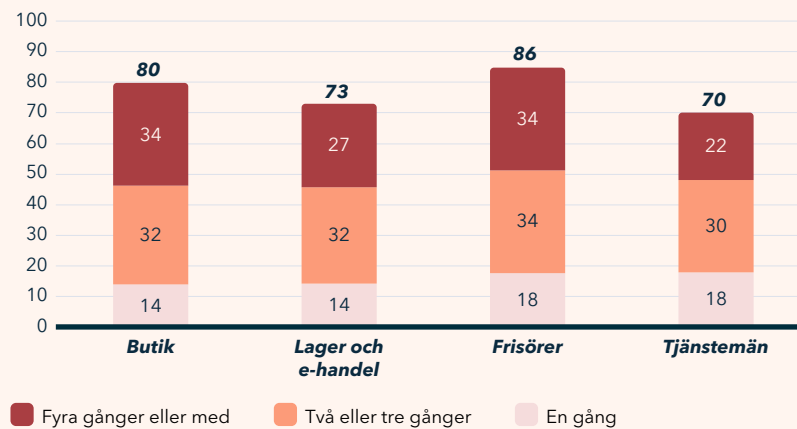
Nästan åtta av tio (77 procent) av Handels medlemmar har någon gång arbetat trots att de med tanke på sitt hälsotillstånd borde ha låtit bli under de senaste 12 månaderna. Detta kan jämföras med hur det ser ut på arbetsmarknaden i stort, där sex av tio (62 procent) har varit sjuknärvarande det senaste året (SCB 2024).

Sjuknärvaron skiljer sig i viss utsträckning åt mellan de olika branscherna. Högst andel som har gått till arbetet sjuka är medlemmar bland frisörer, där 86 procent har gått till arbetet de senaste 12 månaderna trots att de borde ha sjukanmält sig med tanke på sitt hälsotillstånd. Bland butiksanställda medlemmar är det 80 procent som gått till arbetet trots att de varit sjuka. Bland medlemmar inom lager- och e-handel är det 73 procent som gjort på motsvarande sätt och bland tjänstemän är det 70 procent som har gått till arbetet trots att de var sjuka de senaste 12 månaderna.

2. Enkäten skickades ut under maj 2025 till ett slumpvis urval av till 22 462 medlemmar. Enkäten besvarades av 2681 personer, det vill säga 12 procent. Resultaten har efterstratifierats för att vara representativt för Handels medlemmar utifrån kön, ålder och bransch.

Hur många gånger?

Hur många gånger under de senaste 12 månaderna har det hänt att du arbetat trots att du med tanke på ditt hälsotillstånd egentligen borde ha låtit bli? Procent.

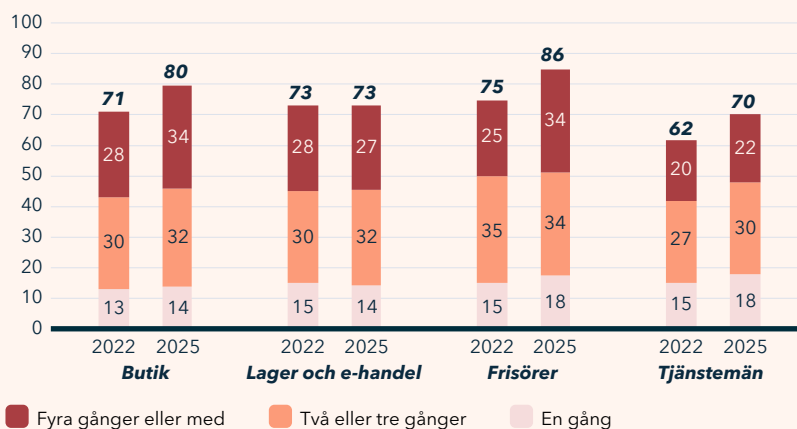

Källa: Handels (2025), Medlemsundersökning om arbetsmiljö.

När siffrorna för sjuknärvaro för år 2025 jämförs med sjuknärvaro från en motsvarande undersökning 2022 (Berggren 2023) framkommer att sjuknärvaron är högre år 2025. Sjuknärvaron är ungefär 10 procentenheter högre i de flesta branscher år 2025 än år 2022. Undantaget är inom lager- och e-handel där sjuknärvaron var lika hög 2025 och 2022. Undersökningen 2022 genomfördes i april och eftersom frågan om sjuknärvaro är tillbakablickande under de senaste tolv månaderna pågick covid-19-pandemin under perioden som frågan om sjuknärvaro 2022 omfattar. Under pandemin fanns strikta restriktioner för att gå till arbetet sjuk eftersom smitta kunde utsätta människor för fara. Under covid-19 fanns dessutom en schablonersättning för karensavdraget (se fotnot 4). Det är möjligt att dessa faktorer gör att sjuknärvaron under covid-19 kommer närmare att spegla en sjuknärvaro utan den del som har med smittsam sjukdom att göra. Schablonersättningen bör också ha gjort att fler hade råd att stanna hemma när de var sjuka.

Hur många gånger?

Hur många gånger under de senaste 12 månaderna har det hänt att du arbetat trots att du med tanke på ditt hälsotillstånd egentligen borde ha låtit bli? Procent.

Källa: Handels (2025), Berggren (2023)

Att inte ha råd att sjukskriva sig är den vanligaste anledningen för att gå till arbetet under sjukdom. Detta uppger 41 procent av de svarande som anledning till sjuknärvaro.

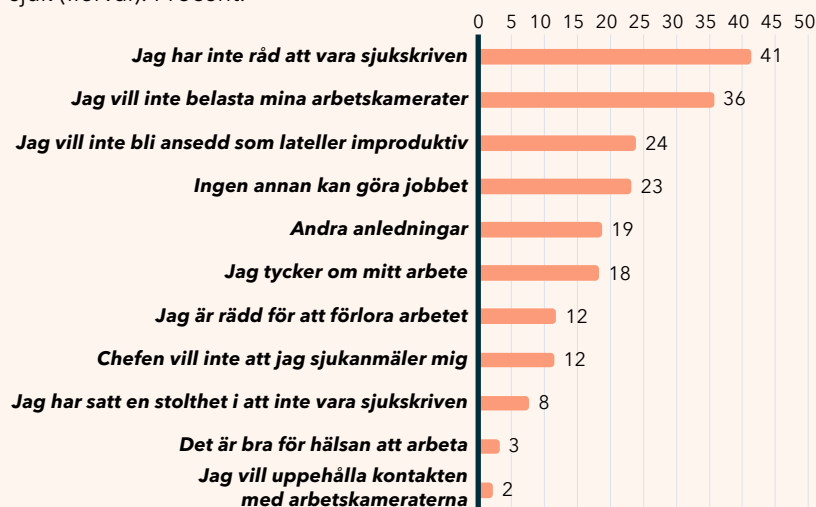
Den näst vanligaste anledningen är att inte vilja belasta sina arbetskamrater. Här uppger 36 procent av de svarande detta skäl till att de arbetat medan de var sjuka. Att ingen annan kan göra jobbet var också en anledning som uppgavs av relativt många (23 procent).

Dessa anledningar indikerar att det inte finns tillräckligt med marginaler inom företag för att hantera sjukdom utan att det drabbar arbetskamrater. Här finns en risk för en negativ spiral där anställda som redan har en hög arbetsbelastning inte sjukanmäler sig vid sjukdom och därmed inte får den återhämtning som de behöver när de är sjuka. Att fortsätta att arbeta under sjukdom gör det svårt att klara av belastningen som arbetet innebär, vilket i sin tur ökar risken för sjukdom och ohälsa. Så här uttrycker en frisörmedlem sig i ett fritextsvar om hur arbetsmiljön påverkar hälsan.

”Chefen vill att vi jobbar även fast vi är sjuka (tex med influensa), det gör att alla blir smittade och får jobba sjuka. Vi är 7 st på arbetsplatsen, när hälften av oss stannar hemma blir det tung arbetsbelastning på de som jobbar. Vilket gör att vi aldrig hinner repa oss. Vi får bara höra att vi borde jobba mer.”

Varför?

Av vilken eller vilka anledningar har du arbetat trots att du varit sjuk (flerval). Procent.

Källa: Handels (2025), Medlemsundersökning om arbetsmiljö.

Att inte vilja bli ansedd som lat eller improduktiv är den tredje mest vanliga anledningen till sjuknärvaro och uppges av 24 procent. Det kan vara ett uttryck för ansvarskänsla, men även en rädsla över vad som händer om man inte ständigt visar sig effektiv. Innebär det mindre chans att få fler timmar på kontraktet för någon som är deltidsanställd eller till och med en risk för uppsägning? Rädsla för det sistnämnda är inte helt osannolikt eftersom att vara sjuknärvarande utifrån en rädsla att förlora arbetet rapporterades av 12 procent. Lika stor andel, det vill säga 12 procent, uppgav att de är sjuknärvarande eftersom chefen inte vill att de sjukanmäler sig.

Vad kostar karens- avdraget löntagarna

När frågan om att avskaffa karensavdraget förs är det inte ovanligt att följdfrågor blir om kostnaden för detta? upp. Det handlar nästan alltid om kostnader för staten eller kostnader för arbetsgivare. Här florerar många siffror i debatten.

Den verkliga kostnaden, för löntagarna och samhället, är det däremot ganska tyst om. För med nuvarande system är det ju faktiskt löntagarna som tar kostnaderna. Och givet de effekter som den höga sjuknärvaron har, med ökad smittspridning och fler långtidssjukskrivningar, så drabbas utöver löntagarna även samhället negativt.

I princip skulle man kunna vända på alla siffror som förs fram. Om någon menar att kostnaden för arbetsgivarna för avskaffat karensavdrag är si eller så många miljarder, så kan man ju säga att det idag är kostnaden för löntagarna. De får bära kostnaderna för ett system som skiljer sig mycket från våra grannländers, och på så vis subventionera vinsterna för företagens ägare.

För om du jobbar och blir så sjuk att du måste vara hemma en kortare tid är det betydande skillnader i villkor mellan de nordiska länderna. Sverige är det enda landet i Norden som har karensavdrag. Men det är också annat som skiljer sig.

I alla nordiska länder finns en period där arbetsgivaren betalar ut sjuklön. I Sverige ersätts man av arbetsgivaren, efter ett karensavdrag på 20 procent, med 80 procent av lönen upp till 14 dagar. I övriga länder är ersättningen utan karensavdrag 100 procent. Den period som arbetsgivarna ska betala skiljer sig också. I Norge är det i normalfallet 16 dagar, i Danmark 30 dagar och i Finland 10 dagar. I Finland innehåller dock de flesta kollektivavtal, som omfattar nästan alla löntagare, en period på 4-8 veckor beroende på anställningstid.

Villkor för korttidsfrånvaro vid sjukdom i Norden

Land	Sjuklöneperiod för arbetsgivare	Ersättning	Karensavdrag
Sverige	14 dagar	80 procent	Ja
Finland	10 dagar. Men 28-56 dagar enligt kollektivavtal efter 3 månaders anställningstid. ³	100 procent	Nej
Norge	16 dagar	100 procent	Nej
Danmark	30 dagar	100 procent	Nej

Om en handelsanställd blir sjuk i fem dagar och stannar hemma från jobbet så hade det i övriga nordiska länder inte inneburit någon kostnad. I Sverige däremot får den handelsanställda en kostnad. Låt oss ta två exempel på medlemmar i Handels.

En lagerarbetare som arbetar heltid med en månadslön på 31 120 kr får vid sjukdom ett karensavdrag som gör att hen förlorar 1 152 kr, och utöver det endast 80 procent på resterande fyra dagar vilket innebär en förlust på ytterligare 1 440 kr. Totalt tappar lagerarbetaren 2 592 kr på att arbeta i Sverige i stället för i ett annat nordiskt land.

En butiksarbetare som arbetar deltid 30 timmar och har en månadslön på 24 738 kr får vid sjukfrånvaro ett karensavdrag som innebär en förlust på 912 kr, och utöver det innebär 80 procent övriga fyra dagar en förlust på ytterligare 1 140 kr. Totalt tappar butiksarbetaren 2 052 kr på att arbeta i Sverige i stället för i Norge, Danmark eller Finland.

Det är med andra ord stora ekonomiska konsekvenser för de som är så sjuka att det måste stanna hemma från jobbet. För många handelsanställda med små marginaler är det svåra förluster att bära, och därmed ett viktigt skäl till den höga sjuknärvaron.

Vad förlorar löntagarna i Sverige totalt?

För olika individer är det inga problem att räkna fram hur mycket de förlorar på att vara sjuka. På en aggregerad nivå är det dock betydligt svårare. Det beror på att det inte finns särskilt bra statistik över sjukfall de första 14 dagarna. Därför får man nöja sig med olika uppskattningar, vilka då av naturliga (och politiska) skäl kan skilja sig åt.

En annan del som kan göra siffrorna svåra att hantera är att det beror på om det är statens eller arbetsgivarnas vinster på löntagarnas sämre sjukförhållanden man ska utgå från.

3. PAM, Handelsns kollektivavtal 1.2.2025-31.1.2028. Fyra veckor om du varit anställd 3 mån till 3 år. Åtta veckor om du varit anställd mer än 10 år.

Några siffror är dock konkreta. Under pandemin fanns en särskild ersättning till löntagarna för karensavdraget under två perioder 2020 till 2022. Omräknat till helårsbelopp så betalade Försäkringskassan ut 4,6 miljarder till löntagarna som ersättning för karensavdraget, framräknat till 2026 blir beloppet 5,6 miljarder.⁴ Givet det regelverket skulle man kunna säga att löntagarna därför går miste om 5,6 miljarder 2026 och därmed subventionerar statskassan med motsvarande belopp. Den ersättningen var dock en schablon som i slutet uppgick till 810 kr per dag. Och även om 2,2 miljoner, nästan hälften av löntagarna, hade fått ersättning så var det många som hade rätt till ersättning men inte sökte.

Om arbetsgivarna, likt Norge, Danmark och Finland, skulle betala sjuklön finns det andra kalkyler på vad löntagarna i Sverige förlorar på karensavdraget (och på lägre ersättning på 80 procent men det bortser vi från här). När arbetsgivarna står för sjuklönen tillkommer även arbetsgivaravgifter. Det innebär att det för staten blir en extra intäkt vid en sådan konstruktion. Men om vi tänker oss att arbetsgivaravgifterna i grunden ska ses som avstådd lön för bättre sociala skyddsnet så utgår vi från att även det ska betraktas som något löntagarna förlorar.

I den statliga utredningen (DS 2023:33) görs ett försök att beräkna effekten av borttaget karensavdrag. Den landar på att sjuklönekostnaderna skulle öka med 14,4 miljarder, vilket uppräknat till 2026 skulle motsvara 14,9 miljarder. Det kan vara högt beräknat men om vi utgår från det så kan man säga att löntagarna förlorar 14,9 miljarder i direkta effekter.

Utredningen gör också olika försök beräkna beteendeeffekter, dvs att fler kommer kunna vara hemma vid sjukdom, vilket ju är ett viktigt syfte för att minska sjuknärvaron. Här är osäkerheten stor i beräkningarna, vilket gör att utredningen uppskattar ett brett spann på ytterligare 3,5 till 9,7 miljarder (3,6 till 10 miljarder uppräknat till 2026).

Om vi trots osäkerheten utgår från dessa siffror så förlorar löntagarna i Sverige 2026 någonstans mellan 18,5 och 24,9 miljarder varje år på karensavdraget. Utöver att de redan förlorar i hög sjuknärvaro och ökad risk för långtidssjukskrivning så är det stora förluster som i stället går till företagens ägare.⁵

4. Försäkringskassan, Ersättning för karens under coronapandemin, Korta analyser 2022:2. Den första perioden var 17 månader och 20 dagar (11 mars 2020 till 30 sep 2021), den andra var 3 månader och 23 dagar (8 dec 2021 till 31 mars 2022). Beräkningar utgår från första perioden.

5. Svenskt Näringsliv har i en rapport dessutom räknat på att arbetsgivarna skulle ersätta de timmar som de ökade sjukskrivningarna skulle leda till med annan personal. Antingen genom övertid eller genom inhyrning och att kostnaden för att dessa ersätta timmar då blir 150 till 240 procent. De lägger därför till ytterligare 2,3 till 17,6 miljarder. Även detta är ju intäkter som i så fall löntagarna förlorar. Men erfarenheten från handeln är att företagen i de flesta fallen inte kompenserar alla timmar med extra personal så det är svårt att se dessa siffror som vederhäftiga.

Referenser

Aronsson, G., & Gustafsson, K. (2002). Sjuknärvaro – förekomst och utvecklingstendenser. *Arbete och Hälsa* 2002:8. Solna: Arbetslivsinstitutet.

<http://hdl.handle.net/2077/4285>

Berggren, C (2023) Sjuk på jobbet: En rapport om sjuknärvaro bland Handels medlemmar. Handels rapporter 2023:4.

Bergström, G., Bodin, L., Hagberg, J., Lindh, T., Aronsson, G., Josephson, M. (2009). Does sickness presenteeism have an impact on future general health? *International Archives of Occupational Environmental Health*, 82(10)1179–1190. <https://doi.org/10.1007/s00420-009-0433-6>

DS 2023:33 Karenstak och högriskskydd – en översyn av karensavdraget och förslag på ökade undantag.

Gustafsson, K., Marklund, S., & Wikman, A. (2013). Sjukfrånvaro och hälsa före och efter hög sjuknärvaro. *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, 19(4), 51-60.

<https://kau.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A732845&dswid=-1620>

Gustafsson, K., & Marklund, S. (2011). Consequences of sickness presence and sickness absence on health and work ability: A Swedish prospective cohort study. *International Journal of Occupational Medicine and Environmental Health*, 24(2), 153-165.

<https://doi.org/10.2478/s13382-011-0013-3>

Handelsanställdas förbund (2025), Medlemsundersökning om arbetsmiljö.

Miraglia, M. & Johns, G. (2015). Going to work ill: A meta-analysis of the correlates of presenteeism and a dual-path model. *Journal of Occupational Health Psychology*. <http://dx.doi.org/10.1037/ocp0000015>

Niven, K., & Ciborowska, N. (2015), The hidden dangers of attending work while unwell: A survey study of presenteeism among pharmacists. *International Journal of Stress Management*, 22(2), 207.

<https://doi.org/10.1037/a0039131>

Novus opinion (2025), Handels medlemsundersökning om politiska preferenser sep 2025.

SCB 2024, Arbetsmiljöundersökningen.

[Andel av de sysselsatta enligt arbetsmiljöundersökningen efter arbetsmiljöfråga, kön, sektor och vartannat år. PxWeb](#)

Svenskt Näringsliv (2025), Kostnaden för arbetsgivarna av ett avskaffande av karensavdraget i sjukförsäkringen,

